Articulen ende Conditien

vant verdrach gesloten by zijn Princelicke Ex^ce. en de Welgheboren Heere / Graef Wilhelm van Nassau/ by advys vande Heeren Raden van State uyt naeme der Heeren Staten der vereenichde Nederlanden: int overgheven der Stadt ende Provincie Groeningen/ tot behoudenisse der selver/ haere Borgerie / ende wtghetoghen Garnisoen.

Geaccordeert den xxij. Iulij M. D. XCIV.

IN SGRAVENHAGE,
By Aelbrecht Heyndricsz. Drucker Ordinaris der Heeren Staten Generael.
1594.

De drucker tot den goetwilligen Leser.

ALso my ter handen waren ghecomen de Articulen vant verdrach / op de welcke zijn Princelijcke Excie. Stadthouder deser Landen van wegen de E. Heeren Staten der gheunieerde Provincien / met de wijt-beroemde Stadt eñ Provincij Groeninghen gheaccordeert is : Heeft my ghedocht waerdich ende dienlick te wesen/tot eere deser Landen /eñ tot lof der goeder regieringe van dien/eñ tot verbreydinge der goedertierenheyt van zijn Excie. die selfde in druck wt te gheven. Eerstelick/ op dat een yeder soude bekent werden/ een soo groote victorie / wesende een vande voornaemste / der gheuer / die aen onse zijde (duerende dese oorlogen) vercreghen is /ende dat in so corten tijt. Want hoe wel die self de stadt door dese gheheele Provincien/ ja oock by den wtheemschen bynaest voor onverwinnelick gheacht werde/eñ dat overmits sy aen d'eene zijde met een Morasch/ende rondom met stercke / dichte wallen ende ontelbaer gheschut beschermt ende niet aengrijpelick scheen te wesen : is sy nictemin/in twee maenden(te weten vanden 21. Maij totten 22. Julij/ op welck het accoort ghesloten is) door Godes ghenade / onghelooflijcke ende ghestadighe neerstichept eñ dapperheyt /goet ende gheluckich beleyt van zijn Excie. overwonnen ende met de gheunieerde Landen vereenicht . Ten anderen / op dat al de werelt ende voornamelick onse wederwillighen voor ooghen sien / de groote ghenadicheyt die aen dese zijde byde Regierders ghepleecht wort/ gantsch contrarie den bloetdorstighen eñ Spaenschen aert/die met wreedichept/bloet/moorderp eñ bederfenis/alles bevlecken waer sy comen. Want hoewel nu schoon de victorie in handen van de H. Staten stont/doort springhen eñ innemen des Ravelijns den 15. Julij gheschiet/nochtans heeftmen liever de ghewoonlicke ghenade willen bethoonen/eñ haer verdrachlicke articulen toelaten/ als het wterste eñ verdiende recht met haer vervolghen. Het welck de Spaens-Ghenoten/ indien sy niet gantsch verblindt en waeren / immers sou trecken om het Spaensche onverdraghelicke jock af te werpen/eñ de soete ingheboorne vryhept met ons aen te nemen. In't welck so sy haer versuymen/ sullen sy aldereerst ghewaer worden dat het haer schadelicst sal vallen. Want God de Heer vyant der hoveerdighen/ eñ een vrient der ootmoedigen is/de spaensche hoverdy eñ aenhangẽde afgoderp/dagelijcx meerder schijnt te willen vernederen/eñ de nederichept/goede saeck eñ Gods-dienst deser Nederlanden te verhooghen. Om twelck te vercrijgen hem/beminde Leser/aenbidt/ eñ alleen prijs eñ eere gheeft. In sGravenhaghe den 30. Julij 1594.

Pointen eñ conditien/op de welcke zijne Ex[cie]. eñ den Welgeboren Heere Graef Wilhem Lodewijck van Nassau etc. Ter presentie eñ met advys vanden Raede van State der vereenichde Provincien begeeren te verstaen tot Reductie eñ reconciliatie der Stadt/ Burgheren ende Ingheseteenen van Groeninghen.

I.

IN den eersten/ dat alle offensien/injurien/ misdaden ende alle weghen van feyte eñ dadelijcke wercken gedaen/ ghesciedes eñ volbracht vanden beghinne der troublen/ so wel in d'eerste als de laetste troublen/alteratien eñ beroerten gevallen/ wie ooc die onder de beleghheringe der stadt Groeningen jeghenwoordelijck geschiet/ tot wat plaetsen eñ manieren dat het oock sy soo int generael als particulier(so binnen als buyten/) sullen wesen zijn eñ blijven vergheven eñ vergeten eñ gehouden als niet geschiet/sulcx dat tot geenen tijde eenich vermaen/mentie/ molestatie actie of ondersoeck met rechte/oft buyten rechte daeromme gedaen/ gemaect/ oft yemant te laste geleyt sal mogen worden/op pene/ dat de contraventeurs gereputeert/ gheacht ende ghestrafe sullen worden als perturbateurs ende verstoorders vander ghemeene ruste ende vrede.

ij.

Sullen die vande Magistraet eñ ingesetene van Groeningen aennemen ende beloven/ghelijck sy aennemen eñ beloven by desen/hen in de Unie vande generale Nederlantsche Provincien te reunieren/eñ die Heeren Staten generael der selver geunieerde Provincien aenhangē/ gehouw eñ getrouw te zijne. Eñ dat dien volgende die van Groeningen als een medelidtmaet neffens den Provinciē malcanderē als goede bontgenooten/in goeder trouwen eñ onghevevnsdelijcker vaste eñ onverbreckelijcke vrientschap onder malcanderē onderhouden sullen/ eñ in allen tijden ende in allen occurrentien malcanderen bijstaen/ om te wederstaen/daer wt te houden eñ verdrijven alle de Spaigniaerden eñ heure adherenten/gebruyct eñ gepoocht hebbende/boven alle recht/ redene eñ billicheyt den ondersaten te verdruckē ende te verderuen/ eñ die zelve te priveren van alle heure welvaert/eñ in een eewighe slavernie/servitude eñ armoede te brengen ende te houden.

iij.

Item sullen die van Groeninge sauffrechts eñ onverkort zijn eñ blijven in alle heure Privilegien/ Liberteytẽ/ Rechten ende Vrijheden.

iiij.

Item sullen Stadt ende Ommelanden int compareren eñ stemmen inde Generaliteyt met alle het ghene daer aen sal mogen dependeren/ hen reguleren/ na tghene bijde Heeren Generale Staten met goede kennisse van saken ghedecideert eñ verclaert sal worden.

v.

Dat mede de Welghebozene Heer Graue Willhem Lodewijck van Nassau/ als Stadthouder eñ Gouverneur der stadt Groeninge ende Ommelandẽ/ luyt de Commissie der Heeren generale Staten/ erkent/ aenghenomen eñ ontfangen sal worden. Doch dat het different tusschen der stadt Groeningen ghereesen/ eñ soo noch soude moghen rijsen. Zal staen tot determinatie ende dispositie vanden Heeren Staten generael ofte heure ghecommitteerde.

vj.

Item dat binnen de stadt Groeningẽ/ eñ landen geen ander Religie ghe-exerceert sal worden dan die ghereformeerde Religie/ sulcx als die jegenwoordelick inde gheunieerde Provincien openbaerlick ghe-exerceert wort. Mits dat niemant in zijn conscientie ofte gewissen sal worden gheinjurieert/ ondersocht/ ofte beswaert. Eñ dat alle de Cloosters/ gheestelijcke/ ende Cloosters goederen/ sullen in jegenwoordigen staet blijven/ tot dat bijde Heeren Staten Generael/ den staet vander stadt Groeninge eñ Ommelanden/ behoorlijck gheredresseert sal zijn. Mits dat alsdan bijde Provincie zelfs op het gebruyc der goederen eñ onderhout vande gheestelijcke persoonen behoorlijcks ordre sal worden ghestelt. Welverstaende dat soo wel de Commanderien/ van Worcum/ Wijtwert/ ende Oisterwicrom aengaet/ dat die sullen ghehouden ende ghetracteert worden als ghelijcke Commanderien inde gheunieerde Provincien gheleghen zijnde.

vij.

Ende dat tot versekertheyt der Generaliteyt eñ vander stadt/ oock tot verhoedinghe van alle onlust oft tweedracht tusschen die borghers eñ inwoonders/ die van Groeningen sullen innemen/ vijf oft zes vander Generaliteyts Compaignien voetvolcx/ dienẽ met advis vanden Magistraet/ tot minste quetsinge vande borgheren ende inwoonderen sal accommoderen oft met logijsgelt versien/ ende dat op sulcken voet/ als naderhant by zijne Gen. tusschen de stadt ende landen sal moghen gheaccordeert ende ghebonden worden.

Ende

viij.

Ende aengaende het demolieren vande Forten/sal gheschieden nae
gelegenheyt eñ by kennisse en adveu vande Heeren Staten Generael.

ix.

Dat de stadt Groeningen mette ommelanden/sullen int inwilligen
der Generale Middelen eñ contributien/tot stuer vande gemeene sake
hen conformeren ende ghelijck maken/naer advenant vande andere
ghevnieerde Provincien.

x.

Item dat van alle d'omslagen ende contributien/ tot noch toe wt-
geschreuen/omgeslagen ende ontfangen/oock vande Domeynen daer
van gerekent is/die Rekeninge voor goet sal worden gehouden. Ende
daer van niet gerekent is/sal Rekeninge worden gedaen/voorde oude
Heeren/ midts datse hen van gheenen voorderen ontfanck van eenige
restanten/sullen onderwinden.

xj.

Item dat allen den wtgeweekenen vander stadt Groenings eñ om-
melanden oft heuren erfghenamen. Wederomme gherestitueert ende
toeghelaten sullen worden in heure goederen/ niet veralieneert zijnde/
mits dat onderlinghe ciuiliteyt sal worden ghebruyct.

xij.

Eñ aengaende die vercochte of veralieneerde onroerende goederen/
het zij voor schulden/oft wtgaende lasten/als mede de geconfisqueerde
goederen/ oft andersins/sal den gheinteresseerden weder aen hem mo-
ghen crijghen de selve vercochte goederen/mits by hem binnē den tijt
van vier jaren de selve lossende voor hen selfs ende betalende den coop-
schap aenden coopere/metten renten van dien/ daer aen afslach/ strec-
kende de pachten bpden cooper ontfanghen. Ende soo in desen wel
eenighe zwaricheyt mochte vallen/ sal tselve staen ter decisie vanden
ordinaris competenten Rechtere.

xiij.

Item sal een yeder burgher oft inghesetene der stadt Groeningen
Gheestelijck oft Weerlijck vry staen omme binnen der stadt te blijven/
oft op andere steden/ landen ende plaetsen/ die neutrael zijn/na zijnen
gevalle te mogen vertrecken/ende zijne residentie te nemen/ in sulcken
ghevalle heure propre eñ eygen goederen ghenietende/ mits datse hen
niet en sullen mogen begheven metter woone aen des vyants zijde.

xiiij.

Sullen mede onder desen Tractate begrepen zijn/ alle wtheemsche
persoonen van wat qualiteyt oft natie die mogen zijn/hen jegenwoor-
delijck

delijck binnen der stadt Groeningē onthoudende/ om binnen de selve stadt heure woonplaetse te moghen continueren/ midts doende Eedt van ghetrouwichept/ oft in andere neutrale plaetsen te vertrecken.

xv.

Insgelijcken wat Rentebrieven/ versetbrieven/ pachtbrieven/ schulden/ lasten ende swaricheden/ van Abten/ Prelaten/ Geestelicke persoonen/ soo wtlantsche als inlantsche/ in dese troublen binnen der stadt Groeningen gheweken/ tot heure alimentacie en̄ onderhout ghemaect ende aengelept zijn/ sal staen tot decisie vanden Staten oft Magistraten vanden Provincien oft steden/ daer onder de Corpora vanden stiften ende Cloosteren ghelegen zijn/ omme met kennisse van saken daerinne te doen als naer Recht ende Justicie bevonden sal worden te behooren.

xvj.

Sullen oock de Ghesanten der stadt Groeninghen tot Bruessel met heuren dienaren ende goederen/ in desen verdrach/ besoent ende begrepen zijn/ mits incomende binnen drie maenden.

xvij.

Item sullen die burgers die ghedeurende dese beleghheringe ghevanghen mogē zijn/ gerelaxeert wordē/ mits betalende heure rantsoenen.

xviij.

Item sal des stadts regieringe bestaen byde Magistraet/ des wort verstaen/ dat de Magistraet ende ghesworen gemeente voor dese reyse by zijne Ex^{tie}. ende Gen. met advis vanden Rade van State sal worden ghestelt. Ende dat voorts aende verkiesinghe vande Magistraet/ sal ghescchieden volghens het oude ghebruyck. Mits dat inde plaetse van het wtdeelen vande boonen/ zijne Ge. als Stadthouder vijf van den vierentwintich gesworen ghemeente/ sal moghen eligeren/ die alsdan sullen proceederen tot verkiesinge vande Magistraet/ volgens den ouden ghebruyck.

xix.

Item salmen in conformite van d'Unie/ die stadt Groeninghen en̄ Ommelanden/ sonder huer gemeyn consent en̄ bewillinge aen geenen Coninghen/ Fursten/ oft Heeren/ steden oft Landen transporteren oft overdraghen/ noch de stadt met gheen Casteel beswaren.

xx.

Item sullen die vande Magistraet/ die burgheren ende inwoonderen van Groeningen/ aende Generalitept doen den behoorlijcken eedt van ghetrouwichept/ soo alle andere ghereduceerde steden hebben ghedaen.

Item

xxj.

Item ſullen alle proviſien tſy van ghelt/ammunitien van Oorloge/ Vivres/ Geſchut ende anderſins van weghen den Coninc van Spaignien/in Groeninghen gheſchict/oft hem toecomende/oft anderſins/ gheduerende deſe Oorlage/daerinne ghecomen/ overgelevert worden aende Generaliteyt oft heure ghecommitteerde.

xxij.

Item dat het Crijchſvolck vanden Con. van Spaignien/ ſal vuter ſtadt Groeninghen ende het Schuytendiep vertrecken.

Aldus ghedaen ende gheresolveeet int Legher voor Groeninghen. Geteeckent eñ ghecachetteert by zijne Ex^cie^. den 22. Julij 1594.

Accoort ghearreſteert ende gheſloten tuſſchen zijne Ex^cie^. ende den Overſten Lieutenant Lauckema/ met de Capiteynen/Bevelhebberen ende ghemeene ſoldaten in Garniſoene weſende binnen Groeningen.

I.

In den eerſten dat den voorſz Overſte Lieutenandt met allen Capiteynen ende Soldaten (wtghenomen de overlooper die op deſe zijde ghedient hebben) heurlieder Wijven/tros eñ bagaigien/vry ende onverhindert van yemants/ met henne volle ghewcer/ wt de ſtadt Groeningen eñ heure Legher-plaetſe ſullen trecken / ſonder datmen heure perſoonen oft goederen met eenich arreſt ſal mogen beletten / Behoudelijck alleen/ datſe hare Vendels aen zijne Ex^cie^. ſullen overleveren/ Ende datſe voorts vry ende veylich ghelepdet ſullen worden/ over de Drenthe/totten heere Stadthouder Verdugo / ter plaetſe daer de ſelve met zijn Legher bevonden ſoude moghen worden te liggen / ende van daer over den Rhijn. Met beloften datſe op deſe zijde des Rhijns / in drie maenden niet en ſullen dienen.

2. Dat zijne Ex^cie^. tot bevorderinghe van alle bagaigien/vrouwen eñ kinderen/ crancken en gewonden die eenichſins den wech te draghen/ ſullen connen ghebruycken/beſtellen ſal laten tachtentich wagens die henlieden ſullen dienen/ ende voeren ter plaetſen voorſz met eenigen Commiſſaris eñ verſekert convoy/ die zijne Ex^cie^. gelieven ſal te committeren/om tvoorſz Crijchſvolck/ wijven eñ kinderen/mette bagaigien veylich te ghelepden eñ te convoyeren tot Otmarſum/oft ten verſten tot Oldenzeel. Ende ſal den Overſten Lieutenant Lauckema ghehouden zijn eenen Capiteyn alhier in Oſtagie te laten/ tot dat de voorſz waghens wederom ghecomen ſullen weſen.

3. Dat alle ghewonde Capiteynen/Bevelhebberen eñ soldaten/die vermits heure quetsuren eñ cranckheden den wech te waghen niet en sullen connen ghe-bruycken/naer dat sy tot tamelicke ghesonthept sullen gecomen wesen met ver-sekerde Passepoort toeghelaten sal worden/ naer heure Vendelen Wederomme te keeren sonder verhinderinghe van yemant/tware dan te water oft te lande.

4. Dat den Capiteyn Wijngaerden / zijne costen betaelt hebbende / sonder eenich rantsoen terstont vry ende los ghelaten sal worden so oock alle soldaten/ zoetelaers ende waghenluyden van desen Legher inde stadt ghevanghen.

5. Dat alle goederen vanden heere Stadthouder Verdugo/wesende binnen der stadt Groeningen/ vry eñ veylich sullen mogen passeren/eñ gevoert worden ter plaetse daer den ghenen daer van last hebbende/bevinden sal te behooren/oft oock inde voorseyde stadt blijven in versekerthept / tot dispositie vanden heere Stadthouder.

6. Dat alle Peerden ende Bagaigien toebehoorende den Officiers vanden Co. van Spaignien/hier niet wesende/vry ende veylich sullen passeren / eñ met-ten Crijchsluyden ghelept worden.

7. Dat alle inwoonders teghenwoordelick heure residentie binnen Gro-ninghen houdende/ van wat natie oft conditie die mogen wesen / tsy Officieren oft andere niemant wtghesondert/ so Gheestelijcke metten beyden Paters/ Je-suyten/als andere weerlicke persoonen/met heuren vrouwen/kinderen/familie eñ heure byhebbende levende have ende goederen/ die mette Crijchslieden sullen willen vertrecken/ghelijck ghelepde in alles/ghelijcke vryhept eñ veylichept/als boven sullen ghenieten.

8. Ende soo verre yemant vanden voorsz. inwoonderen/tsy mans oft vrou-we persoonen deur behinderinge van heure saken ende affairen / metten voorsz Crijchsluyden niet en conden vertrecken/dat den selven sal vergunt worden/den tijt van zes maenden/te rekenen van date van dit accoort/ Binnen welcken tijt/ sy alhier vry ende veylich sullen mogen wesen ende blijven/heure nootlijcke ghe-schesten verhandelen eñ verrichten/ eñ daer na met heure byhebbende goederen ende familien/vertrecken/te water oft te lande/ter plaetsen daert hen ghelegen sal wesen.

9. Dat den overster/ Lieutenant ende Hopluyden / metten Bevelhebberen ende ghemeene soldaten (dit accoort ghesloten wesende) terstont ende sonder lan-gher uitstel/tot de stadt Groeninghen eñ Schuytendiep sullen vertrecken.

Ghedaen int Legher voor Groeninghen/onder de handt ende Cachet van zijne Ex^cie^. Den xxij^en^. Julij 1594.

